

Verslag winterbijeenkomst 2025 Nederlandse Sieralgenwerkgroep

22 februari 2025, Zanderij Crailo

Aanwezig: Karein van Bijssum, Christophe Brochard, Peter Coesel, Lex Dop, Arthur van Dulmen, Ellie Fluitsma, Madieke Haakman, Dave Jonker, Ton Joosten, Frans Kouwets, Tim Langerak, Sylvia van Leeuwen, Wil Leurs, Maarten Mandos, Koos Meesters, Ben de Nijs, Cees van Roozendaal, Peter van Ruth, Michiel Schreijer, Eveline Stegeman, Bart van Tooren en Marien van Westen.

Afgezegd: Wim van der Broeke, Ronald Bijkerk, Herman van Dam, Matthijs Koek, Wendy Langemaat, Leo Vaes en André Vanhoof

Opening Marien

- Er zijn helaas diverse **afmeldingen**, sommige vanwege ziekte pas op het laatste moment. Enkele onderwerpen die zij hadden willen benoemen staan vermeld in het onderstaande verslag.
- Er zijn enkele **nieuwe deelnemers** in ons midden, die zich voorstellen: Marieke Haakman en Arthur van Dulmen zijn beiden werkzaam bij Stichting Waterproef, het waterschapslaboratorium van Waternet en Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier. Tim Langerak van Karein van Bijssum zijn studenten en met name ook geïnteresseerd in de presentatie van vandaag van Christophe Brochard.
- **Buitenlandexcursie.** Helaas bleek er uiteindelijk te weinig belangstelling te zijn voor de voorgestelde locaties waardoor definitief is besloten de buitenlandse excursie niet door te laten gaan.
- **Excursie dit jaar.** Er worden diverse locaties genoemd, waaronder De Teut en omstreken in Vlaanderen, het Grote ven bij Doetinchem en het Wierdense veld. De locaties zullen in deze volgorde nader worden onderzocht waarbij ook de optie om er in België voor belangstellenden een tweedaagse excursie van te maken zal worden verkend.
- Eveline meldt **de website www.pandorina.org** waar ook de mogelijkheid om 3D-modellen van sieralgen te maken is genoemd. Enkele voorbeelden gaan rond, zeer waarheidsgetrouw en mooi!
- Het **aantal 'leden'** van onze sieralgenclub neemt geleidelijk maar gestaag toe.

Activiteiten van leden (alleen de leden die activiteiten naar voren hebben gebracht worden genoemd)

Christophe Brochard: Christophe geeft een uitgebreide presentatie over zijn meerjarig onderzoek naar plankton op Spitsbergen. Er zijn veel ondiepe meertjes, variërend van heel jong tot heel oud. Ze hebben soms een rijke sieralgenflora, vnl. met soorten van het geslacht *Cosmarium*. Een interessant detail was dat de soorten hier vaak groter zijn dan in de flora's vermeld.

Peter Coesel:

- Peter doet nog vnl. bureauwerk. Zo ook nog steeds de maandalgserie. Voor deze serie zijn foto's zeer gewenst. Helaas krijgt hij weinig bruikbare foto's toegestuurd.
- Verder veel contact met Robin Matthews. Die is nog steeds bezig met een online flora, nu met het deel over *Cosmarium*. Betreft de Rocky Mountains, met name het deel dat Cascades wordt genoemd.
- Peter heeft een presentatie over een vondst van André Vanhoof over *Closterium pseudopusillum* en *Actinotaenium borgeanum*. Van 1 van beide soorten zijn ook H-vormige zygosporen aanwezig in het monster. De bijdrage komt nog in DM.
- Van Robin Matthews laat Peter nog SEM-foto's zien van een onbekende soort die zowel tot *Cosmarium* als tot *Euastrum* zou kunnen behoren. Heel karakteristiek maar wat moet je nu doen met zulke foto's?

Lex Dop: Lex kijkt vooral naar draadalgen rond Amstelveen en in Elzas/Pfalz waar hij een huisje heeft. Betreft nu ook de sieralgen in zijn onderzoek. Kijkt vooral op efemere plekken en op een aantal vaste monsterplekken. In Elzas ook kwelplekken, daar o.a. *Draparnaldia glomerata*. De vaste monsterplekken zijn zeer uiteenlopend, nabij Amstelveen tot de Meije en Boekesteyn. Hij bekijkt dan drijvend materiaal of hangt zelfs objectglasjes onder water op en bekijkt enkele weken later wat zich daarop heeft vastgezet. Deze laatste methode is zeer succesvol.

Ellie Fluitsma: heeft weinig kunnen doen (maar heeft vandaag wel weer perfect de organisatie rond opening/sluiting alsmede van de koffie en thee op zich genomen waarvoor veel dank!). Volgend jaar is er weer een door de lokale KNNV-afdeling georganiseerde 1000-soortendag in zelfde gebied als vorig jaar (o.a. Laegieskamp en Cruysbergen).

Ton Joosten: Ton heeft een presentatie over nieuwe taxonomische inzichten over o.a. de indeling in genera naar aanleiding van het sequensen van soorten. Inmiddels zijn er vele honderden soorten gesequenced. Een algemene trend is dat de kleinere geslachten er wel stabiel uitkomen waarbij *Pleurotaenium* als voorbeeld wordt genoemd, met terechte afsplitsing van *Haplotaenium* en *Docidium*. Bij de grotere geslachten, *Cosmarium* voorop, is het echter nog heel moeizaam. Opsplitsing lijkt onvermijdelijk. Ton noemt o.a. het grote belang dat aan de chloroplastvorm moet worden toegekend.

Frans Kouwets:

- Later dit jaar komt er een nieuwe botanische code uit.
- Frans heeft afgelopen jaar monsters verzameld in Frankrijk, o.a. uit de Pyreneeën.
- Hij heeft een project met Sinia Baillot en Carole Desplanque, iets ten oosten van Grenoble. Hier twee meertjes, Lac de Luitel is oud natuurreservaat, en ook Lac de Praer, gelegen op 1500 m hoogte. Een bovenliggend skioord veroorzaakte o.a. een zoutstroom en daarmee verpesting van meertjes. Nu is herstel gaande wat ze graag wilden volgen en waar Frans helpt, zowel qua methodiek als bij interpretatie van de resultaten.
- De drukproef van de Flora van *Cosmarium* is er! 322 klassieke soorten, 80 taxa tot soort verheven, 166 nieuw beschreven, 325 dubieuze soorten. Rond de zomer hopelijk te koop.

Wendy Langemaat: heeft met 10 sieraalgsorten bijgedragen aan het 1000 soortenjaar in het Vechtpark te Hardenberg. Eind dit jaar exposeert Wendy met foto's van sieraalgen in natuuractiviteitencentrum De Koppel in Hardenberg.

Wil Leurs:

- Wil laat zien dat *Xanthidium rupicarpa*, *X. brebissonii* en *X. aculeatum* toch wel erg veel op elkaar lijken, zeker als je de diverse ontwikkelingsstadia in ogenschouw neemt. Frans Kouwets heeft hem materiaal van Plateau de Beille (Fr) ter beschikking gesteld. Ook daar lijken ze veel op elkaar.
- Vervolgens tont Wil foto's van het diverse aantal stralen (armen) bij *Staurastrum*-soorten. Hier is de vraag wat dat zegt over de taxonomische indeling. Gaat het om *St. pertyanum*, of een vorm van *St. boreale* of *St. margaritaceum*? Het blijft een lastig probleem.
- Ook bij diverse foto's van *Staurastrum polymorphum* weet Wil niet goed wat het nu eigenlijk is.

Maarten Mandos:

- Maarten is bezig met artikeltje over Banisveld (aan zuidrand Kampina) voor DM.
- Ook bezig met een bijdrage over een ven vlak bij zijn huis, evenals bij het Banisveld ook daar gegevens van een reeks van jaren. Dit is en ven met veel *watercrassula* die echter vanuit de randen verdrongen lijkt te worden door oeverkruid.

Koos Meesters: heeft dit jaar o.a. bijgedragen aan de 1000-soortendag in de omgeving (zie tekst bij Ellie). Heeft ook gemonsterd bij het Wierdense veld maar dat was niet echt opzienbarend.

Ben de Nijs: heeft weer enkele niet erg soortenrijke vennen in ZO-Friesland bemonsterd. Was ook in het Holtingerveld, daar in contact met boswachter. Uiteindelijke resultaat is dat Marien voor die beheereenheid een verhaal gaat houden over sieraalgen.

Cees van Roozendaal: af en toe met Marien op stap geweest, geen echt eigen onderzoek.

Peter van Ruth: Monstert in Brabant en nu ook in Limburg (Brunssumerheide) heel vaak sieraalgen. Er staan 75.000 waarnemingen van hem op www.waarneming.nl. Peter is de onbetwiste topscorer!

Michiel Schreijer: door hogere waterstanden waren zijn monsterpunten vaak onbereikbaar. Michiel presenteert een aantal bijzondere soorten uit het Zwanenwater: *Cosmarium inconspicuum*, *C. anisochondrum*, *C. sp. 'berggierslanden'*, *C. 'Langelo'*, *C. quasillus* en *Staurastrum groenbladii*. *Cosmarium tasiussaqaense* (vgl. Johnson in DM) vond hij regelmatig in duinvalleien met inwaaierend zand vanuit de zeereep, enigszins vergelijkbaar met de machair van Johnson. Een lastige soort is *C. ceratophorum*, die ook wel kenmerken heeft van *C. limnophilum*.

Eveline Stegeman: presenteert bemonstering van een aantal locaties:

- Oude spartelvijver bij Staphorst met o.a. *Micrasterias furcata* (in kleine plas met veel teer vederkruid, de 'oude vijver'), Hier komt een bijdrage over in DM.
- Kleine plas Leeuwterveld, Wieden, met *Closterium laterale* cf.
- Petgat Meentegat (Weerribben). Veel Cabomba maar prima voor sialgen
- Petgat Lokkenpolder (Weerribben) met o.a. *Staurastrum multinodulosum* en *St. levanderi*.
- Reeënveen Drenthe met *Cosmarium jundzilii*.
- Boetelerveld met zygosporen van zowel *Staurastrum polymorphum* aff. als van *Desmidium swartzii*
- Snowdonia, hier komt een bijdrage over in DM

Bart van Tooren

- Een bemonstering van de Stobberribben (Weerribben) leerde dat de soortenrijkdom hier weer erg is toegenomen sinds de bemonstering door de werkgroep in 2010. De oorzaak is o.a. gelegen in hydrologische maatregelen.
- Heeft meegedaan aan de 1000-soortendag rond Hilversum (zie bij Ellie).
- Bemonstering van een aantal locaties in de Nieuwkoopse plassen gaf op zich aardige resultaten maar het gebied is veel minder rijk aan sialgen dan NW-Overijssel en ook onvoldoende voor een excursie.
- Enkele dit jaar genomen monsters in de Wieden (omgeving Bollemaat), niet eens op echt goede locaties, met soorten als *Micrasterias pinnatifida* en *Cosmarium striolatum*, leerde weer eens dat dit gebied erg rijk is, ook in vergelijking met de Stobberribben.
- Rode Lijst. Er is een 1^e concept van de tekst gereed maar alle soorten volgens de officiële IUCN-criteria goed toe te wijzen is erg lastig. Waarschijnlijk zal dit nog aan een aantal leden voorgelegd worden.

Marien van Westen:

- Van de atlas zijn er nu zo'n 100 verkocht.
- Hij heeft gemonsterd in het natuurontwikkelingsgebiedje van Eef Arnolds. In de plas 'Vaderland 1' was sinds 2010 weinig verandering als het gaat om ecologie en aantallen taxa. Totaal 216 taxa. Wel veel andere soorten dan in 2010. Een andere vijver, 'tuinvijver' geheten, is juist veel voedselrijker geworden met sterke afname van het aantal soorten.
- In de Hortus Haren een onduidelijke *Sphaeroszma* of is het toch *Sph. filiforme*?
- Is nog eens in de literatuur gedoken om een aantal van zijn onbekende taxa van een mogelijke naam te voorzien. *Staurastrum* spec 'Gieten' lijkt erg op een sialg uit Papoea-Nieuw-Guinea.
- Enkele van de opmerkelijke vondsten in het Wisselse Veen (*Cosmarium caelatum* en *C. elegantissimum* f. *minor*) vond hij ook in Zuid-Duitsland (Oberstaufen).